

Текстовите на Кикерон во училиште (2)

Кикерон за пишувањето писма

Бјанка-Жанет Шредер
Минхен
bianca.jens.schroeder@t-online.de

Значаен поттик за читање на античките текстови е фактот што овие текстови откриваат интересни и често чудесни детали за многу различниот живот во изминатите времиња; споредбата со состојбите во друга култура често може да биде полезна за подобро разбирање на сопственото време и на сопственото место. Истражувањето на одредени аспекти од далечниот живот може да ги привлече учениците без оглед на нивното претходно знаење. Во некои случаи, учениците може да си играат „откривачи на различен свет“ и да ги истражуваат текстовите сами за себе, а да не им биде потребен долг увод даден од професорот или пак книга.

Писмата на Кикерон нудат скапоцени информации за доцната римска Република. Сепак, бидејќи Кикерон често алудира на луѓе и на ситуации кои му се познати нему и на неговите адресати, но не и на современиот читател, во многу случаи писмата може да се читаат и да се разберат единствено со помош на детални коментари. Но, постои барем еден аспект од животот во антиката кој игра значајна улога во писмата на Кикерон, а кој може лесно да се разбере единствено преку читање на релевантни фрагменти: имено, феноменот на пишување писма самиот по себеси. Писмата на Кикерон се најзначајниот извор на факти за античката традиција на пишување писма. Додека пронаоѓаат детали преку кои се запознаваат со важноста и влијанието на овие средства за комуникација, учениците неизбежно ќе почнат да размислуваат за електронската пошта и за мобилните телефони. Така, истражувањето на античкиот начин на комуникација ќе доведе до полезна дискусија за тоа како да се употребуваат современите средства за комуникација.

Предноста на релевантните фрагменти е тоа што тие се многу куси. Освен тоа, општо земено речениците не се премногу долги. Зависно од времето коешто професорот го има на располагање, учениците може да читаат помал или подолг избор од фрагменти; некои од овие фрагменти може да ги читаат во оригинал, а некои во превод; или различни групи ученици може да работат врз различни аспекти.

Фрагментите коишто следат (изворен текст, со многу мали измени во редот на зборовите) содржат информации кои се однесуваат на следните аспекти од традицијата на пишување писма: процесот на пишување писма самиот по себеси, внимателноста на пишувачот на писмото, копиите на писмата, кредибилитетот на разнесувачите на писмата, опасностите со кои писмото и неговиот разнесувач можело да се соочат за време на разнесувањето на писмото, отсуството на заштита на приватноста при разнесувањето.

(Att. 4,16,1)	occupationum mearum vel hoc signum erit quod epistula librari manu est.	- <i>чиј е ракописот</i> signum est alicuius rei, quod е знак за нешто, тоа што librarius писар manus рака, ракопис
(Att. 2,23,1)	arbitror numquam ante te epistulam meam legisse nisi mea manu scriptam.	- <i>чиј е ракописот</i> epistula mea писмо од мене colligere заклучува
	ex eo colligere poteris quanta occupatione distinear [...]	distineri aliqua re да се биде зафатен со нешто
(Att. 2,9,1)	subito cum mihi dixisset Caecilius quaestor puerum se Romam mittere,	- <i>разнесувач</i> - <i>прилика за пишување</i> puerum = servum haec = hanc epistulam. raptim веднаш
	haec scripsi raptim.	
(Att. 7,9,1)	video unas mihi a te non esse redditas, quas L. Quinctius, familiaris meus, cum ferret apud bustum Basili vulneratus et despoliatus est [...].	- <i>разнесувач</i> - <i>опасности при пренесувањето</i> unas, sc. litteras litteras reddere му предава некому litteras ferre носи писмо bustum Basili гробот на Басил, на via Appia vulnerare ранува despoliare ограбува
(Q. fr. 2,11,4f.)	Caesar scripsit (ad Balbum) fasciculum illum epistularum in quo fuerat mea et Balbi totum sibi aqua madidum redditum esse, ut ne illud quidem sciat, meam fuisse aliquam epistulam. [...]	- <i>опасности при разнесувањето</i> - <i>примероци на писмата</i> fasciculus снопче, врзопче = mea epistula et epistula Balbi aqua (Abl.) madidus навлажнето, мокро
	itaque postea misi ad Caesarem eodem illo exemplo litteras.	eodem exemplo litterae идентично писмо (К. чувал примерок од писмото што му го испратил на Каесар)
(Att. 2,11,1)	dies enim nullus erat, Anti cum essem, quo die non melius scirem, quid ageretur Romae, quam ii, qui erant Romae. etenim litterae tuae non solum, quid Romae, sed etiam, quid in re publica, neque solum, quid fieret, verum etiam, quid futurum esset indicabant.	- <i>растојание</i> - <i>содржина: « новости »</i> Antium, град Антиј во Антиј
	(Att. 7,15,1)	etenim = enim indicare покажува
		- <i>содржина</i> ut = ut primum веднаш штом

Ut ab urbe discessi, nullam adhuc intermisi diem, quin aliquid ad te litterarum darem, non quo haberem magnopere, quid scriberem, sed ut loquerer tecum absens; quo mihi, cum coram id non licet, nihil est iucundius. (Att. 7,9,1) „Cotidiene“ inquis „a te accipiendae litterae sunt?“ – si habebō, cui dem, cotidie [...]. (Att. 13,32,1) Cum hodie alteram a te epistulam accepissem, nolui te una mea contentum. (Att. 1,9,1) cum incertus essem, ubi esses, nolebam illum nostrum familiarem sermonem in alienas manus devenire. (fam. 16,21 Cicero filius to Tiro)	adhuc <i>досега</i> non quo <i>не бидејќи</i> coram <i>лице во лице, лично</i> - <i>растојание</i> cotidie <i>секој ден</i> - <i>растојание</i> - <i>писмоносач</i> - <i>растојание меѓу кореспондентите</i> sermo <i>конверзација, разговор</i> <i>пристигнува во нечији раце</i> - <i>растојание</i> <i>Синот на Кикерон, Марк, во тоа време студирал</i> <i>во Атина</i> tabellarius <i>разнесувач на писма</i> aliquando <i>најпосле</i> - <i>доверба во разнесувачот</i> tardus <i>доцна</i> fidelis <i>верен, достоен за доверба</i> quotus quisque est <i>колкумина има</i> gravis <i>значаен</i> perlectio <i>читање</i> relevare <i>олеснува</i> - <i>содржина</i> - <i>разнесувач</i> temere <i>непромислено</i> committere, sc. alicui certus <i>сигурен</i> praetermittere <i>пропушта, занемарува</i> - <i>содржина</i> - <i>опасности при разнесувањето</i> discessus <i>заминување</i> committere periculo <i>изложува на разик</i> intercipere <i>фаќа</i> - <i>содржина</i> lucerna <i>светилка на масло</i> inflammare <i>запалува</i> - <i>содржина</i> asperius <i>прилично остро</i>

quibus asperius de eo scripsi,
 aliquando concerpero,
 ne quando quid emanet;
 ego item tuas.
 (Att. 10, 11,1)
 obsignata iam epistula superiore
 non <mihi> placuit
 <eam> ei dari
 cui constitueram,
 quod erat alienus;
 itaque eo die data non est.
 (Q. fr. 3,6,2)
 etiam illud te admoneo,
 ne quid ullis litteris committas quod,
 si prolatum sit, moleste feramus.
 multa sunt, quae ego nescire malo,
 quam cum aliquo periculo fieri certior.
 (fam. 9,1, to Varro)
 Ex iis litteris,
 quas Atticus a te missas mihi legit,
 cognovi, quid ageres et ubi esses.
 (Att. 1,17,1)
 Magna mihi varietas voluntatis
 et dissimilitudo opinionis ac iudicii
 Quinti fratris mei
 demonstrata est ex litteris tuis,
 in quibus ad me epistularum illius exempla
 misisti.
 (Q.fr. 3,1,19)
 [...] venit ad nos Cicero tuus ad cenam [...];
 dedit mihi epistulam legendam tuam,
 quam paulo ante acceperat, [...] ;
 qua sum admodum delectatus;
 dedit etiam alteram illam mihi,
 qua iubes
 eum mihi esse adfixum tamquam magistro;
 quam illum epistulae illae delectarunt,
 quam me !

concerpere *искинува на парчиња*
 emanare *излегува, изнесува на виделина*
 item *на истиот начин*

- *печат*

- *разнесувач*

obsignare *запечатува*

constituere *планира, има намера*

- *содржина*

litteris committere aliquid *доверува писмо со нешто*

proferre *изнесува на виделина*

- *приватност на содржините*

- *приватност на содржините*

varietas voluntatis *променливо расположение*

dissimilitudo opinionis *променливи мислења*

exemplum *примерок*

- *приватност на содржините*

Cicero tuus *синот на Квинт, кој исто така се викал Квинт*

admodum *многу*

adfixus alicui *постојано на нечија страна*